

prest, ifrare för religiositet i tänkesätt och handling, icke för teoretiska läror. Öfversättarens namn (Ignell) är en borgen för, att dessa föredrag hafva ett värde utöfver det vanliga.

Karaktersskildringar af länder, folkslag och städer, samlade af W. Grube. 2 delar.

Första delen af öfversättningen har redan länge funnits i bokhandeln, den andra är inom året utkommen. Arbetet är detsamma, ur hvars andra del öfversättningar blifvit meddelade i senaste årgången af detta blad: »Bilder från Hindostan», »Bilder från Nordamerikanska Vestern». Skildringarne äro utdrag ur berömda resebeskrifningar. Af nämnda prof kan läsaren bedöma, att de äro väl egnade äfven till läsning i skolor, för att åt de vanliga torra namnregistrena gifva någon menlig mening. Likväl torde urval böra ske.

J. V. S.

20 DAGENS POLITISKA LITTERATUR.

Litteraturblad n:o 6, juni 1859

Af den politiska litteraturen för dagen hinner ganska litet till vårt aflägsna land: och på massan vore icke heller mycket förloradt, om blott det ringa skulle vara med omsorg valdt och verkligen egnadt att upplysa. Landets enda politiska blad, det officiela, har, om någonsin, åtminstone icke på de senare åren haft någon mening i sina politiska meddelanden, hvilka vanligen äro på måfå samlade ur Svenska Tidningen. Äfven sistnämnda blad, det mest lästa utländska, redigeras icke mera med samma talang, som tidigare utmärkte detsamma. Erkännas må likväl, att de källor, detta blad troligen ur andra hand begagnar för den allmänna Europeiska politiken, af Engelska pressen *Times*, stundom *Daily News* och *Economist*, af den Tyska förnämligast *Weser Zeitung*, verkligen utgöra det förnämligast, som för tiden kan anlitas. Sjelfständiga åsigt, stödda på allmänna grundsatsar och djupare insigt i närvarande tids politiska förhållanden, hafva i den Svenska pressen nära nog alltid saknats.

Men äfven den öfriga utländska pressens sjelfständigare politiska organer befinna sig synbarligen i närvarande stund i ett generadt förhållande. Man må anse det för ett bevis på den Franska enväldherrskarens och hans medhjelpares stora klokhet, förhållandet är verkligen, att han intagit en ställning, i hvilken han icke kan hafva Europa's allmänna opinion emot sig.

Vi tala då icke om den ungdomliga entusiasm, som i Napoleon III – eller kanske hellre i Fransmännen – ser Italiens ädelmodiga befriare. Men äfven för den lugnaste betraktare måste det vara önskvärdt, att ett politiskt tillstånd, sådant som Italiens under Österrikiskt öfvervälde, måtte upphöra; och hvar och en, som på historiens blad läsit, att det icke är de stora rikena, utan de sjelfständiga *nationera*, som fört menskligheten framåt, hoppas gerna på en tid, då äfven det moderna Italiens folk åter skall intaga en plats i dessa nationers led. Allt detta kommer Frankrikes beherrskare väl till pass, så att de äro få, som vilja obetingadt fördöma detta hans andra krig till förverkligande af det famösa kejsarliga inträdestalet: »Kejsaredömet, det är freden.»

Man kan sammanfatta denna den allmänna opinionens riktning deri: att, ehuru den Franska kejsarstyrelsen är och varit våldsammare än t. o. m. den Österrikiska, den senare likväl af samtidens medvetande

mera ogillas, emedan den är ett blott politiskt välde, uppbyggt öfver kufvade nationaliteter, men det Franska, hurudant det än må vara, är *en* sjelfständig nations fria val. Detta, kan man anse, ligger mer eller mindre medvetet på botten af oviljan mot Österrikiska väldet. Med afseende på Frankrike låter opinionen sakernas tvång gälla; i fråga om Österrike tages det icke i betraktande, emedan grunden för detta tvång, en stat, sammanfattande för hvarandra fremmande nationer, icke förlikas med den Europeiska kulturens frihet.

10 På andra sidan deremot är ett tillstånd, sådant som Frankrikes närvarande, för Europa det mest oroande. Öfverhufvud betraktas det så, att kejsaredömet, som förnämligast stöder sig på bajonetterna, är tvunget att använda dem mot utlandet, för att icke tvingas använda dem inom Frankrike och likväl förr eller senare finna deras förare härtill ovilliga. Vanligen anser man då, att det är individen som af personlig maktlystnad våldsamt tillegnat sig enväldet, och som nu tvingas att genom kriget uppehålla sin osäkra thron. Man använder väl nyare tidens historiska betraktelsesätt på det förflutna och erkänner deri ideernas makt; men man går ovilligt in på att göra samma betraktelsesätt gällande med afseende på det närvarande. Antagligt nog
20 synes det dock, att en nation, sådan som den Franska, med dess historia, dess andliga förmåga och materiela tillgångar, måste känna sig förlamad af att falla till jemförelsevis politisk obetydlighet, såsom det skedde genom 1815 års trakt; och att det är genom att fatta dess behof af en mera afgörande ställning i Europa, som den nuvarande ledaren innehar sin stora makt. Det kan icke anses betydelselöst, att hos massan af nationen hänförelsen för Napoleons namn fortlevat och utgjorde motivet till de bekanta voteringarne för presidentskapet, för den 2 December och det nya kejsaredömet. Kriget är konsekvensen af denna hänförelse. Den nye Napoleon må hafva insett detta genast och
30 proklamerat kejsaredömet och freden, endast för att för tillfället lugna börsen och bourgeoisin, eller han må först senare hafva kommit till insigt af det fredliga kejsaredörets omöjligheter, eller han må handla blott efter omständigheternas kraf för stunden, det är allt likgiltigt. Tvenne krig inom fem år tala öppet nog för, hvad som i Frankrikes närvarande läge måste vara. Verldens förvåning öfver förbundet med England i det första kriget bevisar, huru Frankrike redan då sökte kriget för dess egen skuld. Nuvarande krig är än mera godtyckligt börjad, ehuru man af Sardiniens förut oförklarliga deltagande i Krimfälttåget vill sluta dertill, att det nuvarande redan då var påtänkt.
40 Det må vara, att farhågan för de Italienska dolkarne, åt hvilka man säger att Napoleon såsom f. d. Carbonari¹ gjort sig hemfallen, tvungit honom att börja tidigare, än ämnadt varit. Men detta förändrar ingenting i hufvudsaken.

Det är under sådana förhållanden deltagandet för Italien på många håll motväges af farhågan för Napoleon's och Frankrikes nuvarande makt. Ett lyckligt krig, säger man, befäster Napoleon i hans ställning; men, såsom Krimkrigets exempel lärer, endast under vilkor, att kriget

50 ¹ Man har dock inga bevis för, att Napoleon tillhört Carbonari, ehuru han 1831 såsom Italiensk patriot deltog i revolutionsförsöket i Romagnau. I Augsb. Allgem. Zeitung lästes nyligen en interessant signerad artikel, uppgifvande dag och data och de handlande personernes namn, hvilken lemnar en detaljerad berättelse om äldre brodrens död i en skärmytsling mot de intervenerande Österrikarne, och förmäler, att L. Napoleon, som insjuknat, låg i samma hotel i Ancona, som beboddes af den Österrikiska generalen, och af sin moder, drottning Hortense, fördes derifrån med generalens tysta begifvande.

snart åter förnyas. Det synes verkligen förhålla sig så med alla våldsamma hvalfningar hos nationerna, att för deras fortgång med svårighet finnes någon annan gräns än deras egen ytterlighet. Revolution går fram till anarkisk upplösning; reaktionen till en ny revolution; det segrande anfallet till nederlaget. Afsedt från det föregifna ändamålet, Italiens befrielse, är också närvarande krig från Frankrikes sida börjad med så mycken godtycklighet, att samma anledningar stå dess regering i en ganska lång framtid öppna.¹ Man kan icke förundra sig deröfver, att en Napoleon på Frankrikes thron sätter traktaterna af 1815 i fråga, då de för evärdlig tid från samma thron utesluta alla Napoleonider; ehuru visserligen i denna punkt traktaten är upphäfven genom alla makters erkännande af det nuvarande beståndet i Frankrike. Men då någon makt förklarar sig icke vara bunden af dessa traktater som sådane, protesterar den i och med detsamma mot hela Europas närvarande statskick. Från Lombardiets och Venedigs förening med Österrike, ända till Norriges förening med Sverige äro genom en sådan protest alla staters bestående gränser ifrågasatta. 10

Man säger ännu: hvilka frukter kan Europa skörda af denna krigets lära, predikad och använd af en sådan sakförare? Har man att vänta medborgerlig och politisk frihet – förutsatt, att de kunna utifrån importerat – af ett folks krigshärrar, hvilket sjelft saknar bådadera? Har Italien att af denna hjälpare vänta någondera? Hvad öfriga länder i Europa angår, äro de flesta rikligare välsignade dermed, än det absolutistiskt styrda Frankrike. Hvad Italien beträffar, har Napoleon III visst försäkrat, att han icke vill göra några eröfringar. Utan afseende derpå, att ord äro – blott ord, synnerligast i munnen på regeringen af den 2 December, utesluter denna försäkran icke hvarje-handa möjligheter: t. ex. den, att den ena eller andra delen af Italien »fritt» väljer en prins af familjen till regent, eller att republikanska, eller blott utöfver det Parisiska måttet gående politiskt liberala rörelser i Italien »tvinga» beskyddaren till en fortfarande okkupation. Det måste också tillstås, att det vore ett Don Quixotteri, ett uppoffrande af Frankrikes fördelar, sedan det engång valt kriget, om dess herrskare icke efter vunen seger skulle begagna *hvarje* sådan anledning, såvidt begagnandet icke omedelbart föranleder en Europeisk koalition. Och hvilken makt i Europa – England möjligen undantaget – kan väl hafva något deremot att den revolutionära andan i Italien hålles inom tillbörliga gränser? Det var ju denna Napoleon III:s mission i Frankrike, som förvärfvade honom de öfriga hofvens glada erkännande. 20

Det kunde tilläggas: denna lära om en svärdets revision af traktaterna förer Europa tillbaka till de tider, då land och folk skiftades efter diplomaternas behag, och af hvilka tider, så vidt de representerades af diplomatin i Tilsit, äfven vårt ringa lands historia mottagit ett blifvande intryck. Man skall tillhöra narrarnes icke fåtaliga samfund, för att tro, att revisionen skall ske de nationaliteter tillgodo, hvilka icke kunna hjälpa sig sjelfva. Lika litet, som Frankrike någonsin skall godvilligt släppa Elsass och Lothringen ifrån sig eller vägra att mottaga Belgien, lika litet skall det vid ett fredsslut sätta någon annan nationalitet än sin egen i fråga. För Rheingränsen skall grefve Walewski utan stort betänkande afträda Rom åt sultanen och flytta påfven till Avignon. 30

¹ Bedröfligt och löjligt är att tänka på Pariserkonferensens 1856 beslut, att uppkommande stridigheter mellan tvenne makter skola underkastas de öfrigas biläggning, och på fredsvännernas glädje öfver dessa af fredens kejsaredöme främst bekända humana afsigter för framtiden. 40

- Den höga politiken har ännu en afkylande hänsyn för ögonen. Gränsen mellan vestra och östra Europa anses sammanfalla med den mellan Tyskland och de Slaviska folken. Denna gräns sträcker sig som bekant i nordost och sydvest, från Östersjön till Adriatiska hafvet. Största delen af densamma har Österrike att bevaka. Denna stat anses dessutom, såsom beherrskande Donaus lopp för en nödvändig skyddsmur mot ett befaradt nytt välde öfver det nuvarande Europeiska Turkiet, hvars kristna befolkning, såsom till bekännelsen Greker och till stammen för det mesta Slaver, hvarken i sultan eller den strängt
- 10 katholska, germaniska kejsaren, ser sina naturliga skyddsherrar. Österrikes försvagande har derföre sina betänkligheter för denna höga politik. Hvad värde på dess beräkningar skall sättas, lemna vi osagdt. Historien visar, att diplomatin varit verksamare att underskrifva det faktiska, än att hindra händelser hända. Ny näring för sina farhågor har denna politik fått genom rykten om ett närmande mellan Frankrike och Österrikes och Tysklands östra granne samt genom en cirkulärdepesch, som på denna grannes vägnar varnar Tyskland för ett förhastadt deltagande i den pågående striden.
- 20 Tyska pressen är af naturliga orsaker den ifrigaste att framställa alla dessa oroande utsigter, med hvilka sättet och medlet för Italiens befäls hotar. Det är svårt att säga, om någon och hvilken del af denna press arbetar i Österrikisk sold. Säkert är, att det stora flertalet söker verka i Österrikiskt intresse, emedan detta är Tysklands. Frankrike är Tysklands ärftliga fiende, och det Napoleontiska Frankrikes förtryckande öfvervalde är djupt inpregladt i de ännu öfverlevandes sinnen, medan traditionen om detta förtryck och om Ludvig XIV:s vilda härjningar i Tyskland öfverlemnas åt hvarje ny uppvexande generation. Men Österrike är också specielt representanten för den
- 30 Tyska kulturens utbredande. Medan Preussen vuxit af bytet från öfriga Tyska stater, har Österrike lagt fremmande folkslag under Tyskt välde, och till en del äfven germaniserat dem till lagar, seder och språk. Österrike erbjuder ännu landsträckor för Tysk kolonisation och håller vägen till Orienten, både längs Donau till Svarta hafvet och från Adriatiska vikens kuster till alla Medelhafshamnar, öppen för den Tyska industrin och handeln. Både i öster och vester representerar sålunda Österrike Tyska nationens intressen; och dess strängt tadlade regeringssystem oaktadt har det år för år allt mera vunnit ett anhang i de Tyska småstaterna, hvilket Preussen icke förstått att motväga
- 40 genom att ställa sig i spetsen för de politiska institutionernas utveckling – den enda väg, hvarpå det kunnat motarbeta Österrikes inflytande. I spetsen för nämnda del af Tyska pressen står Augsb. Zeitung. Man har af gammalt ansett, att detta blad varit redigeradt i Österrikiskt intresse. »Det är köpt af Metternich», var länge uttrycket för detta förhållande. Man behöfver icke taga detta efter orden. Ty bladets egare, den berömda förläggarefirman Cotta, lär just icke stå att köpa. Men det kan väl hända, att redaktionen med afseende på bladets stora spridning i Österrike sett sig föranlåten att med försigtighet behandla Österrikiska styrelsens brister. Äfven i närvarande stund uttalar sig
- 50 dock detta blad dels i artiklar af redaktionen, dels i korrespondenser starkt tadlande mot denna styrelse, dess ovilja mot reformer och flera reaktionära åtgärder, förnämligast konkordatet. Men hvad Österrikes välde i Italien och kriget mot Frankrike angår, gör det detta välde bibehållande och krigets förande obetingadt till en allmän Tysk angelägenhet. Och man kan icke bestrida, att detta yrkande ur Tysk

national synpunkt är berättigadt. Faran för Tyskland börjar icke först då, när kriget förflyttas inom dess gränser. Det beväpnade Frankrike är i och för sig en fara. Hela tidningspressen i Tyskland, med undantag af den Preussiska, delar dessa af Augsburgersbladet yttrade opinioner. Att det förklarar Italienarena för oförmögna att styra sig sjelfva, Fransmännen odugliga för all annan styrelseform än absolutismen, hela den Romaniska stammen öfverhufvud för stadd i förfall – detta hör till den fientliga ytterligheten i formen. Andra blad dela icke dessa dess opinioner.

Allt bevisar, att den Tyska pressen i sjelfva verket uttalar landets allmänna opinion, att fransosfruktan och fransoshatet delas af massan, samt att öfvertygelsen om Österrikes Tyska mission är allmän hos de mera bildade klasserna. Icke blott Syd-Tyskland, utan äfven det norra med Hannover och Sachsen i spetsen sluter sig till Österrike. Och det sker icke för första gången. När Preussen för ett antal år tillbaka sökte motverka Österrikes inträde i Zollverein, stod det snart isoleradt, och man kan säga, att Österrike, understödt af det öfriga Tyskland, med vapen i hand tilltvang sig Preussens medgifvande. 10

I Preussen är pressens ton och torde delvis äfven allmänna sinnestämningen vara en annan. Den gamla rivaliteten mellan de båda stormakterna lefver äfven i de egentliga Preussarenas och Brandenburgernas antipatier mot allt Österrikiskt. Berlin's tidningar stå derföre i mer eller mindre öppen opposition mot de icke-Preussiska Tyska bladen, och en derstädes utkommen anonym brochyr har öppet uttalat sig för Fransmännen mot Österrikarne. Den har väckt stor uppmärksamhet; ehuru de i den bekända åsichter blifvit af alla partier i Preussen förnekade. I Preussiska Rheinländerna synes man vara lika litet Preussisk som Österrikisk, men dock specifikt Tysk, så att den förnämsta organens i denna del af Tyskland, Köhlnische Zeitungs, skarpa uppträdande mot Österrike blifvit af talrika röster desavoueradt. I Westphalen och Preussiska Sachsen följer man det öfriga Tyskland åt. 20

Hvad som skall blifva det faktiska resultatet af detta opinerande för och mot kan i den stund, detta skrifves, ingen förutse. Det synes, som om Preussen skulle sökt begagna Österrikes förlägenhet, för att utverka sig en förmonligare ställning i förhållande till Tyska förbundet – utan att i dessa bemödanden hafva lyckats. Man kan också förmoda, att Preussens regering och till stor del dess folk icke ogerna skulle se Österrikes nederlag. Emellertid hafva de mindre staterna i förbundet, Preussens högstämda protester oaktadt, släpat detsamma med sig till beväpning. Österrikes inflytande i det öfriga Tyskland är af redan ofvan anförda orsaker starkt. Nationens behof, att i Europas angelägenheter hafva en mera afgörande röst, är allmänt erkändt, likasom den insigt är allmän, att Frankrikes makt kan tilvexa hufvudsakligen endast på Tysklands bekostnad. Frankrike är icke starkt och rustadt nog, för att nu vända sig mot Tyskland, och äfven om det så vore, skulle det strida mot all klokhets att genom ett anfall kalla Tyskland med Preussen Österrike till hjälp. Icke heller kan af det splittrade Tyskland väntas enighet och beslutsamhet nog, för att börja kriget, ehuru politiskt klokt det än kunde vara, att hellre förekomma än förekommas, och ehuru talrika röster höjt sig och i medelstaterna mycken god vilja finnes för en sådan kraftyttring. Slutligen synes Frankrike, såsom det ofvan omtalade cirkuläret till de Tyska hofven utvisar, hafva lyckats sörja för ett förbund mot en sådan fara. 40

Skulle Österrike hafva att kämpa endast mot Italienarena, om äfven 50

olyckligt, är det antagligt, att stämningen i Tyskland icke skulle vara lika kall i förhållande till Italiens befrielse. Men med Franska armeerna på ena sidan, de hotande cirkulärerna på den andra känner man, att frågan gäller icke blott Italien.

I England, der man säkert skulle sjunga ur en annan ton, om någon fremmande makt ville bistå det förtryckta Irland, yttrar sig pressen nu öfverhufvud med sympatier för Italien. Tron, att Italien verkligen kommer att vinna på bytet af beherrskare, synes väl icke heller der vara stark. Många yttranden i parlamentet och i tidningarna bevisa det. Den Engelska pressen anser icke Österrikes politik utan påfvens världsliga välde, frånvaron af samvetsfrihet och presterskapets makt öfver massan, för Italiens mest tryckande onda. För England finner den intet skäl att deltaga hvarken för eller emot. Neutralitet och beredskap för framtiden är dess allmänna lösen.

Också kan Engelska nationen icke gerna uppträda till understöd för förtrycket, i hvilken form detta än visar sig, ehuru den, när det gäller eget herrskarevälde, mången gång nödgas sluta ett öga till. Någon entusiasm för nationaliteternas rätt kan dock icke väntas af ett folk, hvars verldshistoriska makt medfört fremmande nationaliteters kufvande, beherrskande och assimilerande. Den bekanta och berömda tidskriften, Edinburgher Review, har nyligen innehållit en i detta hänseende serdeles betecknande artikel. I den förglömmas icke den andel, England har i svärdets välde, och Skottlands och Irlands exempel framdrages uttryckligen till jmförelse med det af Lombardiet-Venedig. Men, ett troget uttryck af det Engelska tänkesättet, skiljer artikeln mellan underkufvandet och dettas politiska och sociala följder. Skulle Italienarene hafva frihet, att läsa bibeln, att beskatta sig sjelfva, att fritt tala och skrifva o. s. v., skulle ingen Engelsman, icke heller den ifrågavarande artikelns författare finna något orätt deri, att större eller mindre del af landet skulle lyda under Österrikiskt öfverherrskap. Engelska nationen är aristokratisk såsom dess författning och dess sociala lif. Den anser vissa folk vara kallade att styra, andra att lyda och mottaga de förras välgerningar. Visar sig något af de icke-utvalda folken ur stånd att värdera lyckan af ett sådant förmynderskap, så må det tvingas att njuta deraf. Härvid underförstås dock, att egentligen blott en nation i Europa är rätt egnad till en sådan välgörenhet. Men England vill icke och kan icke öfvertaga värfvet för någon annan på Europas kontinent. Det har hela verldsdelar utom Europa öppna för sina fria institutioners utbredande.

England har dessutom i Europa redan *ett* nog generande arf. Det har icke langesedan uppträdt mot de kristna i Turkiet, till fördel för Muhammedanismens fortfarande välde. Sådant är hårda nödvändigheten, vid hvilken bibelläsning, sjelfbeskattningsrätt m. m. måste lemnas åt sitt öde. Dagens nyheter från Turkiet påminna derom, att denna strid ännu icke är utkämpad, och England måste frukta för att i den stå isolerad. Dess naturliga bundsförvandt i den striden är Österrike; men oväntade hvälfningar hafva senast gifvit det sin sekler gamla fiende till hjälpare deri. Så vidt möjligt skall nu utsigten till denna hjälps fortfarande bibehållas. Men skulle, hvad som ännu icke är uppdagadt, det visa sig, att England i sagde stundande konflikt icke har att vidare räkna på Frankrikes's hjälp, så kan man anse för säkert, att det är England sjelft, som är den Napoleontiska anfallspolitikens yttersta föremål. Det är detta slut, de längst gångna Tyska publicisterna förespegla. Deras resonnement är i korrthet: det var England's ihärdiga motstånd, som störtade den första Napoleon; det var till dess kuster

han fåfängt sträfvade att föra sina legioner; ingen seger vore Fransmännen kärare än denna; ingen skulle säkrare befästa bronsonens thron; han har i ångan ett medel till dess vinnande i händerna, om hvilket man berättar, att den eljest klarseende farbrodren visade det ifrån sig.

Till vidare synas dock Engelsmännen sjelfva icke allmännare uppröras af dessa farhågor; endast att England rustar sig till strid med mera ifver än någonsin. Hela verlden vet, att dess flottor icke kunna vara ämnade mot det halfva dussinet Österrikiska fregatter. Endast tvenne fiender kunna de hafva att bekämpa i Europa. Utsigterna äro för närvarande sådane, att kampen hellre kan komma att gälla båda på engång, än såsom förut i detta århundrade den ena med den andras bistånd och tvärtom. En sådan kamp framkallas icke gerna, isynnerhet då förekommandet af dess snara utbrott kan bero på en enda människas lifstråd. Förbundet med Frankrike anses väl numera vara så klent som möjligt. Men intet parti i England kan lättsinnigt afslita dess sista trådar, såsom också intet kan gå hand i hand med den ädla bundsförvandten på de vägar, han nu vandrar. Ministerförändringen torde i denna fråga vara utan all betydelse. Mera än i något annat land uttalar den Engelska pressens hållning den nationela politiken. Pressen intager därför för närvarande den afvaktande ställning, denna politik föreskrifver.

Pressen i Frankrike är bunden; den får icke yttra annat, än hvad styrelsen vill, att den skall yttra. En naturlig följd häraf är den allmänna öfvertygelsen, att den aldrig uttalar landets opinioner. Åtminstone kan man aldrig säkert veta, när dessa öfverensstämma med, hvad styrelsen vill. Det är hvarje skuggrädd styrelses rättvisa straff, att den snart gäller för våldsamare, än den i sjelfva verket är; och ingenting bringar den lättare i detta vanrykte, än en kaflad press.

Man torde kanske icke misstaga sig, om man till någon del frångår nämnda allmänna öfvertygelse angående den Franska politiska litteraturen. Kändt är, att såväl Journal des Débats, denna Europas kanske bäst redigerade tidning, som de politiska öfversigterna i Revue des deux Mondes stå fria från styrelseinflytanden och ofta, såvidt ske kan, befinna sig i strid med dess syften. Men man kan tveka, huruvida i fråga om krig och fred de utmärkta litterära förmågor, hvilka stå dessa periodiska skrifter, isynnerhet Débats till buds, verkligen representera landets allmänna opinion. Att de uttala den högst bildade klassens åsikter, må så vara. Denna klass har fortfarande befunnit sig i opposition mot Napoleon III:s usurpation af makten. Den måste såsom den utmärktaste i fredens värf älska freden, och den inser det väl, att lyckliga krig skola stadga det absoluta välde, som den ogillar. Man må lemna det politiskt rigtiga eller origtiga i detta betraktelsesätt derhän.

Andra veterligen oberoende blad, såsom Siècle, hafva från första stund omfattat kriget och traktaternas reviderande med afgjordt bifall. Och Siècle anses vara ett blad för den stora medelklassen. Enligt hvad anföres, hafva äfven landsortsbladen mer eller mindre ifrigt slutit sig till krigspartiet. Det är visst fallet, att då i början af de krigiska demonstrationerna i regeringsbladen andra ogillande röster höjde sig, ett ministercirkulär anbefalldes prefekterna att icke tåla opinionens bearbetande i strid med regeringens åsikter. Men under sådane förhållanden har en tidningsredaktion utvägen att iakttaga tystnad – såsom äfven Débats det gjorde. Och då likväl rösten för kriget efterhand blef nära allmän i de Franska bladen, måste man antaga, att den är tolk en

allmänare opinion. Hos mängden är en sådan opinion en dunkel känsla, som först efterhand klarnar till en bestämd föreställning och, då den uttalas, antager formen af en på skäl grundad mening.

Man säger: Fransmännen äro en krigisk nation; de uppeldas lätt för kriget. Lämpligheten af detta epitet företrädesvis för Fransmännen kan väl sättas i fråga. Men om i en nation flera eller färre individer finnas beredda att i kriget söka äfventyr, byte eller ära, är det likväl hos ett civiliseradt folk icke deras håg, som bestämmer öfver krig eller fred. Vill man kalla en lärd i sitt bibliotek, en affärsman vid sin pulpet, en jordbrukare vid sin härd, en embetsman i sin bureau för företrädesvis krigiska personer, så är detta ett sätt att tala. Deras opinion för eller mot ett krig beror icke af deras krigiska natur.

Hvad den egentliga regeringspressen i Frankrike angår, kan på dess utlåtanden icke mycket afseende fästas; ehuru man väl äfven för den kan anföra, att, af hvilka lycksökare än dess redaktionspersonal må utgöras, någon aktning för allmänna omdömet och någon känsla för fäderneslandet äfven hos den måste förutsättas. Detsamma kan sägas om de många politiska brochyerna och deras författare, en La Guerronière, E. About m. fl. Dessa brochyer anses, troligen med rätta, för inspirerade af styrelsen och hafva egentligen såsom uttalande dess tankar väckt uppseende i Europa. De gå vida längre, än hvad regeringen officiellt bekänner sig till. Rheingränsen och Kyrkostatens förverldsligande ingå i deras planer. I det ena som i det andra kan man med fog anse dem uttala icke blott styrelsen opinioner, utan Frankrikes.

Vi hafva varit utförligare, emedan vi önskat framställa några skäl för ofvan yttrade åsigt, att krigets grund bör sökas icke i en eller flera individens sjelfviska planer eller i förmenta sympatier för Italiens lidanden, utan i Franska nationens behof att hämnas lidna nederlag och åter höja sig till en ställning i Europa, öfverensstämmande med dess andliga och materiela krafter. Frankrike har, sjelf stadt i revolutionära skakningar, äfven sedan 1815 öfvat inflytande på det öfriga Europas tillstånd; men detta inflytande har varit negativt, icke ideernas, icke maktens gestaltande, utan den toma förnekningens nedrivande inflytande. Öfver hvad utom Frankrikes gränser ut omstörtningen vuxit upp, har Franska nationen icke kunnat något bestämma; den har äfven inom densamma kommit till ett helt annat slut, än det eftersträfvade. En nations lif består icke i revolutioner, utan i dess positiva verksamhet utåt i förhållande till andra nationer. Menniskovännen kunde önska, att denna verksamhet vore blott fredlig, ideernas, exemplets. Men ideerna vexa hos nationerna med deras sjelfmedvetande, och detta framgår ur deras förhållande till andra nationer, desto kraftigare ju större makt detta förhållande innebär. När Napoleon III gör fraser och i Italien begär endast ett »moraliskt iflytande», vill han dock vinna det med bajonetterna.

Vi böra äfven nämna de i Belgien utkommande stora tidningarne, L'Independance och Le Nord, den förra verkliga Belgisk, ehuru som det påstås i strid med sin titel numera icke fri från Franskt inflytande, den senare, såsom det förmodas, ett Ryskt blad. Båda äro mycket spridda, l'Independance dock mera för sina säkra nyheter än för de i den yttrade politiska åsigt, vanligen nedlagda i dess korrespondenser, Le Nord deremot hufvudsakligen för sina bedömanden, åt hvilka man velat gifva en officiös vigt. Numera innehålla dock äfven Petersburger-tidningarne, den Franska och den Tyska, resonnerande politiska artiklar, hvilka man likaså ser åberopade af utländska blad.

Hvad det började kriget bär i sitt sköte, är för mensklig blick förborgadt. Hvem önskar icke främst, att ur detsamma ett pånyttfödt Italien må uppstå! Hittills hafva detta sekels Italienare trott, att den nationela sjelfständigheten skulle framgå ur demokratiska, helst republikanska institutioner. De hafva deri afvikit från de gamla patrioternas läror, från Dante's, som drömde om ett Italienskt kejsaredöme, från Machiavellis, som, sjelf republikan till samhällsställning och tänkesätt, önskade sitt fädernesland en kraftig, från alla skrupler angående medlen ledig despot, hvilken kunde sammanhålla Italiens spridda delar i striden mot det utländska öfverväldet. I närvarande elfte stund synas Italienarene åter sinnade att följa dessa läror. En enväldig herrskare uppträder som deras befriare; en enväldig förklarad Italiensk monark samlar dem under sina fanor. Det är visst betänkligt, att den senares envælde består i lydriad för den förres bud, och att Italienarena höra till reserven i de slag, som kämpas för deras frihet. Men vexer under denna förunderliga ledning Italiens egen här så, att den kan ingifva sina befriare aktning och hejda deras möjliga ytterligare företag, torde väl ur detta kaos en skapelse kunna framgå. Dertill fordras väsentligen, att den Italienska enigheten, som företett en så vacker början, räcker länge, och att äfven tålmodet vid enväldet och vid uppoffringarne icke alltför snart tryter.

Å andra sidan är det problematiskt, om Frankrike genom detta krig skall vinna en ökad makt i Europa eller icke, med andra ord om det skall göra ett fortsatt krig för Frankrike möjligt. Den offentliga rösten i Europa tyckes vara ense derom, att ett olyckligt krig varit Napoleon III:s afsägelseakt. Men äfven blott ett förlängdt och med stora uppoffringar förbundet krig kan för honom hafva sina betänkliga sidor. Ett folk måste vara förenadt med sin regering genom starkare band, än det Franska med sin gårdags-regent, för att följa den, såsom Svenskarne Karl XII, Preussarne Fredrik II, genom alla nödens pröfningar.

Och Europas öfriga makter skola utan tvifvel snart nog hafva att tala ett ord med i laget. Redan hafva tre små Italienska throner ramlat vid befrielsehärarnes annalkande. I Kyrkostaten ansluter sig ort efter ort till den allmänna rörelsen. Victor Emanuels namn sättes öfverallt i suveränernas ställe. Det är lätt begripligt, hvilket intryck dessa afsättningar skola göra vid Europas hof. I förhållande till Kyrkostaten befinner sig Napoleon III dessutom i en egen svår ställning. Han har i Frankrike nödgats tåla det ultrakatholska bladet l'Univers' opposition. Han har i sitt kapell i Tuilleries nödgats afhöra Pater Venturas obegripligt vilda filippiker mot hela den moderna civilisationen. Har har, ehuru man än sökt förhemsiga och förgylla saken, i eget land låtit förfölja protestantismen och hindra bibelspridningen. About's, under hans brorson auspicer utgifna skrift mot påfvedömet's verldsliga makt har han slutligen låtit sequestrera. Han har med stor salvelse förklarad den heliga fadrens stater neutrala i den pågående striden. Men den heliga fadrens undersåter vilja vara med och räknas till de befriade. Och Italien och Europa är öfvertygad, att befrielsen är ingen, så länge påfliga regementet orubbadt kvarstår. Napoleon smeker catholicismen i eget land och för dess skuld catholicismen i Italien. Men här är det hans uppgift, att tvinga påfvens egna undersåter och öfriga Italienare att vara goda katoliker. Alla företeelser i de Italienska staterna vittna derom, att den Sardinska ministern med mästarhand disciplinerat de på hvarje ort ledande. Men det ser ut, som om han i Kyrkostaten gjort det, den höga bundsförvandten oåtsporadt – beredande honom ovän-

tade förlägenheter. – Den första Napoleon's segrar skulle kunnat snabbt afhugga alla dessa knutar, ehuru knappt nog ens de i Europas närvarande skick. Om Napoleon III:s skola förmå det, skall framtiden utvisa.

För Italienarena utgör vägran att låta Kyrkostatens invånare delta i befrielsen första blicken på medaljens frånsida. Skola möjligen de gamla styrelserna återvända till Toskana och Modena, framstår denna sida i allt klarare dager. Italiens enhet, patrioternas dröm och den enda sanna befrielsen – om den är icke fråga. Det är naturligt. En verkligt sjelfständig Italiensk makt kan Napoleon och Frankrike icke tolerera.

J. V. S.

Tillägg till artikeln om den politiska litteraturen.

Såsom läsaren finner är första artikeln i detta blad skrifven före slaget vid Cavriano och tryckt före fredens afslutande. Den är nu på sätt och vis antiqverad, och det är icke heller Red. möjligt att ännu tillägga något angående den Europeiska pressens bedömanden öfver krigets resultat. Hvad som synes vara klart, är att man på många håll skall beklaga deras knappa mått för Italien; medan från andra sidan Franska kejsarens stora moderation skall prisas. Att ett svagt Italien och dock en skyddsmur mot Österrike ligger i Frankrikes intresse, lærer icke betvivlas. För Österrike blir Venetianska området ett Holstein. Fredens glädje skall troligen öfverrösta alla andra bedömanden – huru tvifvelaktig än dess varaktighet må vara.

30 **21 FAMILJEN AF RIEHL.**
Litteraturblad n:o 6, juni 1859

Bland många föresatser, hvilka Red. i form af löften för framtiden omnämmt för bladets benägna läsare, är äfven den, att utförligare anmäla tredje delen af Riehl's »Naturgeschichte des Volkes». Detta arbete anmäldes i årgången 1857 N:o 12. Ifrågavarande del, »Die Familie», är på Svenska öfversatt efter fjerde Tyska upplagan med titel: *Familjen* af W. P. Riehl, Sthlm 1856. Öfversättningen är gjord af S. Cavallin öfverhufvud med omsorg och skicklighet.

40 Såsom de utdrag,¹ vi i öfversättning meddelat ur arbetets andra del, lärt läsaren känna är författaren rik på erfarenhet i sitt ämne, originel i åsigter och bedömanden och poetisk i sin framställning. Redan härigenom är läsningen af hans arbete i dess helhet lika lärorik som nöjsam. Men tredje delen, den som handlar om familjen, har sitt särskilda stora intresse derigenom, att författaren med djup insigt uppvisar, huru hos hvarje nation samhällsordning och statsskick beror af familjelifvets art, samt med öfvertygande skäl och vinnande värma framställer nödvändigheten af en reform inom den Tyska familjen.

50 Innehållet sönderfaller i tvenne böcker, om *Man och Qvinna* och *Hus och Familj*; den förra boken åter i 4 kapitel; »Den sociala olikheten som naturlag», »Könens söndring i kulturlifvets process», »Emancipationen från qvinnorna», »Tillämpning», samt den senare i 6 kapitel: »Familjens idé», »Hela huset», »Familjen och den borgerliga bygnadskons-

¹ Det aristokratiska och det litterära proletariatet.